תמיד נשחט פרק חמישי פסחים סא.

מסורת הש"ס

א) זמרים דף ד: ז: [ע"ש], ב) [מכתים ז: פיהמ"ש נעלים לאחר מיתה וכן ביין נס"י הכת ד"ה יש נעלים כו'], ג) [לעיל פ. וע"ש פרש"י תוס'], ד) כל מקום שמתלמד עכל מה הענין הוא ישרלל שמתו אחיו מתחת מילה ועליו נאמר כל ערל לא יאכל בו, ה) זמרים דף לח., ו) [תוספתא פ"ד ה"ג], ז) לקמן דף פח: [ע"ש] זמרים כב. ע"ש, ח) [לקמן פח: יומא לט: נח: יומתות מ. שבועות יד. זמרים כב.: מנחות יט:], ט) [דף ה.], י) [זמרים י.], כ) [ויקרא ג], ל) [שם ד], מ) [שמות יב], נ) [זמרים ד:], ס) [ויקרא ז], ע) [דף סב.], פ) שם כתוב רב אמי ר"ל ויתנו ולריך לעיין הם הוא רבי אמי תלמיד דר' יוחנן או רב אמי תלמיד חבר לרב עי' רש"י שבת קמו: ד"ה רב כהנא ותוס' חולין יט. ד"ה אמר רב הונא, צ) [שריך לע"כ],

תורה אור השלם

1. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם: שמות יב ו
2. וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיוֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכֻסוּ עַל הַשֶּׂה:
שמות יב ד

לעזי רש"י

ליגנ"א שוריא"ה. שפה סורית.

מוסף רש"י

שלא לאוכליו. לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול כזית ולא נו מעיין אחרים אלא הן (לעיל ס.). פסול. דאים לפי אכלו כתיב. הראוי לאכול (שם). ושלא למעיין. מימנו עליו חבורה זו ושחטו לשם חבורה אחרת (שם). לערלים. ישראל שמתו אחיו מתחת מילה והן פסולין מלאכול פסח לכתיב כל ערל לא יאכל בו (שם). ולטמאים. שמי אמורים בקדשים וכתיב הן על אכילתן (שם). משום שנאמר בין הערבים. ומתה פעמים שנה הכתיב בקביעות ומנו כ"ל בין הערבים (זכריה ח. יא). איתקש אוכלין למעיין. מה מעיין מעכבי אף אוכלין מעכבי, אם אם שאינו לעמתים ולערלים ולטהולה ולזקן שאין יכולין לאכול כזית פסול, ואפילו הן מעיין, דכתי לפי אכלו בהאי קרא כתיב גבי מעיין (זכריה יב.).

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ו מהלכות פסולי מוקדשין הלכה יא:
יט ב מיי' פ"ב מהלכות ק"פ הלכה ה:
כ ג מיי' פ"ח מהלכות ק"פ הלכה ד ופ"ו מהלכות פסולי מוקדשין הלכה יב:
כא ד מיי' פ"ב מהלכות ק"פ הלכה ח:
כב ה שם הלכה ג:

רבינו חננאל

ושינוי קודש עוד ישנו אפי' לאחר מיתת המקדיש, כגון שהיה עולה ושחטה לשם שלמים, לאפוקי שינוי בעלים דאינו נפסל אלא מחיים דכיון שמת פקעה רשותיה דזוכרניה מעליה. וישנו בצבור כביחיד כי שנוי קדש פוסל בקרבנות הצבור, שאם ישחוט העולה לשם חטאת או לשם אשם, כמו שפוסל בקרבן יחיד כך פוסל בקרבנות צבור. ואע"ג דפסולו בגופו ושינוי בעלים שאין פסולו בגופו, דהא פסח הוא לשם פסח נשחט ופסח דשינוי בעלים שאין מגופו הוא. לאו פירכא היא דתרווייהו פסול מחשבה ניתנו ולא שנא. ומאי דמרכת נמי יש שינוי קודש לאחר מיתה ואין שינוי בעלים לאחר מיתה, הרי רב פנחס בריה דרב אמי אמר יש שינוי בעלים לאחר מיתה, כדגרסינן בתחלת שחיטת קדשים ואמר רבא עולה הבאה לאחר מיתה שחטה בשינוי קדש פסולה בשינוי בעלים כשרה, אין בעלים לאחר מיתה, ורב פנחס בר רב אמי אומר יש בעלים לאחר מיתה, אמר ליה רב אשי לרב פנחס דוקא קאמר מר יש בעלים לאחר מיתה והוה ליה בשינוי קדש ובעי איתורי אחריתי, או דלמא אמרינן מאי איכא גביה כמה עשה ומכפרא ליה, א"ל דוקא קא אמינא. ווו השמעה כלה מה לשנוי קדש שכן פסולו בגופו וישנו בצבור עבודות וישנו לאחר מיתה וישנו בצבור כביחיד כולו מפורש בפ"א בשחיטת קדשים פריך מיהא בתרתי לדברי הכל באחת, ולרבא דהוה מרא דשמעתא בתרתי מה לשנוי קדש שכן ישנו בארבע עבודות ומאמרן וישנו בצבור כביחיד לאפוקי צבור דלא משכחת ליה בשנוי בעלים דהא כל ישראל בעליו הן. ופשטה רבא פסח שנשחט בשאר ימות השנה לשם פסח בשנוי בעלים נעשה כמי שאין לו בעלים בזמנו ופסול. תנן בתחלת שחיטת קדשים חוץ מן הפסח ומן החטאת פסח בזמנו שלא לשמו פסול שנאמר ואמרתם זבח פסח הוא לה', דייקינן מינה דבעינן לשמו, ותנן נמי (הפסח) (הזבח) נפסל בארבעה כו' בשחיטה שנאמר המקריב את זבח השלמים כו', בקבלה שנאמר והקריבו זו קבלת הדם, בזריקה שנאמר והזורק את דם השלמים, בהולכה שנאמר והקריבו הולכה ואפקה רחמנא בלשון הקרבה. **מתני'** שחטו שלא לאוכליו ושלא למעיין כו'. ת"ר כיצד שלא לאוכליו שחטו לחולה ולזקן. **כיצד שלא למעיין** נמנו עליו חבורה זו ושחטו לשם חבורה אחרת, ופשטנא בעינן למעיין שנאמר במכסת נפשות חכוסי על השה. לאוכליו שנאמר איש לפי אכלו, ואיתקש אוכלין למעיין.

וישנו לאחר מיתה. מת כגון מביא קרבן אביו ואם שחטו שלא לשמו לא עלה לשם חובה ואחריות הקרבן מוטל על נכסי המת ולריך להביא אחר וישנו בקרבן לבור בקרבן יחיד: **אכל בשינוי בעלים.** מחשב בדבר אחר הוא ואינו בארבע עבודות. כשאר זבחים דלאו פסח דלאו עיקרא לאחי אלא לגא לכפרה לא שייך שינוי בעלים אלא בזריקה שאין לו בקרבן אלא בזריקה וכפרה ליתא אלא בזריקה ומי מרבינן שאר עבודות לפוסלה בשינוי בעלים בפ"ק דזבחים[ב] לא מרבינן אלא שוחט להתכפר אחר בזריקת דמו או מולין או מקבל לזרוק לשם אחר או זרק ממנו לשם אחר אבל שוחט לשם אחר שהחא השחיטה נדבה לשם אחרים אבל בשעת שחיטה אין דעתו על הזריקה אלא לבעליו כשר והכי אמרי' המס[ד] אמר רב אשי קו"ו ומה אם במקום שאמר הריני שוחט לשם פלוני דכשר שחטו לזרוק לשם פלוני פסול מקום שאם אמר כו' ס"מ מיהא לאין מחשבת שינוי בעלים כשאר עבודות אע"כ מחשבין בחחת מהן על מנת לזרוק אבל בשינוי קודש שחט שלא לשמו פסול דכתיב[ה] זבח שלמים זביחה לשם שלמים וכן בחטאת[ו] ושחט אותה לחטאת וכן בפסח[ז] זבח פסח הוא. ומיהו ולאי פסח שעיקרו לבעליו ליאכל בא שחטו שלא לשם בעליו להאכילו למעיין אחרים פסול כדקתני מתני' (לקמן) שחטו שלא למעיין פסול וע"כ בחשב על השחיטה לחודא קאמר לא על מנת לזרוק מדאיפלגו בה אמוראי בגמרא (ע"כ) שחטו למולין על מנת שיתכפרו בו ערלים מכלל דשחטו לערלים דמתניתין בחשב על השחיטה קאמר ושלא למעיין דומיא דלערלים הא גבי הדדי קתני להו: **ואינו לאחר מיפה.** לאין שם בעליו עליו מאחר שמת ואם אינה שמו כשר: **ואינו בנבור.** לשם מי ישנה אותו שלא יהא בעליו אם לשם נכרים לא מיפסיל כדאמרי' התם[ט] ולקמן בשמעתין [סב.] לאין שינוי בעלים פוסל אע"כ שיעבו לחתיב כפרה כמותו דיליף מלכפר עליו[י] עליו ולא על חבירו אלמא שינוי בעלים פסול בחבירו דומיא דידיה וחתיב כפרה כמותו ואי לא לא פסיל: **ואע"ג דסרסי.** מהגן פירכי: **לאו דווקא.** כלומר לאו פירכי נינהו תרתי מיהא דווקא ומפרש ואזיל הי תרתי לאו דווקא: פסול מחשבה לא מיקרי פסול הגוף: **ורבי פנחס.** בפ"ק דזבחים אמרה: **יש בעלים לאחר מיפה.** ואם שחטו לשם בעלים אחרים לריך הייורש להביא אחר: **כמי שאין לו בעלים.** כמי ששחטו בזמנו שלא לשם בעלים. ואני שמעתי שינוי בעלים אינו בזריקה כדאמרי' [ס.] אין מחשבת אוכלים בזריקה ואי אפשר לומר כן דמחשבת שלא לאוכליו מעורין עליו הן ובשחיטה הוא דגלי רחמנא ולא בשאר עבודות אבל מחשבת שלא למעיין דהיינו שינוי בעלים עיקרא בזריקה הוא כדליף לקמן[ב] בשמעתין בזריקה וכפר עליו ולא על חבירו: **מתני' לאוכליו ושלא לאוכליו כשר.** דמקנת אוכלין לא פסלי ולקמן [סב:] מפרש טעמא: **ממרס בדמו.** שלא יקרוש כדי שיהא ראוי לזריקה: **ואם נזרק.** קודם לתמיד כשר דאע"ג דאמרן (לעיל ד' נט.) יאחור דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים וגו' לא מיפסיל בהכי: **גמ' מנסה.** לשון מעורין כמו את מנסה הערכך (ויקרא כז): **סורסי.** אדמי. חכמי האומות קורין לו ליגנ"א שוריי"ה: **כום.** שחוט. לאימרה דבשעת שחיטה לריך להתכוין למעורין: **לפי אכלו.** הראוי לאכול פרט לחולה ולזקן ולערל ואפילו הן מעורין: שחטו

מעורין הא פשיטא דפסול לכ"ע דהיינו שינוי בעלים דפסול בפסח ובחטאת ומיהו נראה לר"י דה"ל פליגי בשחטו לאוכליו על מנת שיתכפרו שאינם אוכלין כגון חולה וזקן דפסל ניה רב חסדא כמו בכריתות אע"ג דקרבי למייתי בערל כמיני דמחד קרא דלפי אכלו נפקי וילפי מהדדי לכל מילי דהא לאוכליו ושלא לאוכליו דכשר דהיינו משום דילפי' מלמולים ועערלים ודווקא בשחטו למולים ע"מ שיתכפרו ערלים פסל רב חסדא אבל מזרק לשם ערלים אפי' רב חסדא מודה דכשר דאין מחשבת אוכלין בזריקה דהא בכ"מ פשוט זה למסדר הש"ס בכולה שמעתי' ובריש זבחים (ד' ד.) דקאמר אשכחן שאר עבודות מנלן ומי תימא ילף מזביחה שכן פסולה שלא לשם אוכלין בפסח משמע דליכא מאן דפליג דאין מחשבת אוכלין בזריקה ועוד דרב אשי בהא אדרב חסדא וכפ' כילד צולין (ד' פח.) דתניא שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו פסח עצמו כשר ואדם יולא בו ידי חובתו לא גרסינן לזרוק דמו אלא ומזרק דמו ליכא מיקשי דלא אמר רב חסדא וכן יש במקלת ספרים וריב"א פי' דדווקא נקט על מנת שיתכפרו אחשב להתכפר בו ערלים אבל אם לא חשב לזרוק להאכיל הכשר לערלים אפי' רב חסדא מודה דכשר דלא שייך בזריקה מחשבת פסול דאכילה אלא פסול דכפרה ובשחיטה דווקא אם חשב להאכיל שלא לאוכליו ולערלים פסול דשחיטה ודאי בעינן לשם בעלים הראויים לאוכלו לאוכלו אם לפי אכלו תכוסו והיינו דאין מחשבת אוכלין בזריקה:

רכ

וישנו לאחר מיתה. ושינוי בעלים אינו לאחר מיתה שמא משוס דכתיב לכפר עליו ולא על חבירו ומת לאו בר כפרה גמורה הוא אלא שנתחייב להביאו והך דשמעתין אתיא להדיא כמ"ל שיעבודא לאוריי' וכרב אסי אמר רב[ב] בפ"ק דקדושין (ד' יג:) דמוקי הא דתנן האשה שמתה יביאו יורשין עולתה אע"פ שלא הפרישתה מחיים אבל לרב יהודי אמר שמואל דאמר והוא שהפרישתה מחיים אבל לא הפרישתה לא משוס דשיעבודא לאו דאוריי'תא לכתורה אינו נקוטא בין שינוי קודש לשינוי בעלים דלאחר מיתה כיון דבשינוי קודש [נמיי] אין היורש חייב להפרישו אחר מתתיו ומיהו י"ל דנ"מ אם הפרישו בעלים שמי עולות לאחריות שאם תפסל האחת יביא השניה ואם לאו תהא השניה תולין אי נמי שינוי קודש אסור לגנות אחר מיתה דאמר כרש זבחים (ד' כ:) ונדבה מי שרי לשנוי בה אבל שינוי בעלים ליכא אפי' איסור כיון דאינו לאחר מיתה:

נעשה כמי שאין לו בעלים בזמנו ופסול. תימה לר"י ל"ל למימר נעשה כיון דתרתי דוקא ליימא דפסול משוס דאין עקירה ואי לא חייש להני פירכי וסבר דדמי לשינוי קודש הואיל ופוסלו בזמנו ותשיב עקיר' ת"כ אמאי הוי כמי שאין לו בעלים בזמנו הלא בשינוי קודש לא תשבי משנה בזמנו לפסול ואור"י דהכי פי' אפי' ליתנהו להנהו פירכי מ"מ לא הוי עקירה דנעשה בפסח בזמנו שמתו בעליו דאמר כפוף אלו דכריס (ד' עג:) דבעי עקירה וכשחטו פתם פסול אע"פ שהוא כמפרש שלא לשם בעליו שהרי מתו ה"נ שלא בזמנו שינוי בעלי' לא חשיב עקירה וכן מוכיח הלשון דקאמר שאין לו בעליו ולא קאמר כמי שאמתו בשינוי בעלים: **רבי** אומר לשון מורסי הוא זה. אור"י דרבי לא פליג אח"ק ומודה דאיכא עיכובא באוכליו ומנויו ואינו אלא מפרש דבריו דלא פסלי אוכליו ומנויו אלא בשחיטה וכן משמע בפירש"י (ד' עח:) דמסיק רב דאמר אמילה לא מעכבי כרבי נתן ולא קאמר כר' והיינו משוס דלפרושי אתא כדפי': **לאוכליו** מנא לן. אור"י דערלים וטמאים כולהו נפקי מהאי קרא דאים לפי אכלו דכיון דלא מצו אכלי ליה חשיבי כולהו שלא לאוכליו וכן משמע בפ"ב דזבחים (ד' כב:) דקאמר קסבר זקני דרום טמא משלא קרבנותיו פי' פסח והתניא במכסת נפשות מכאן שאין הפסח נאכל אלא למנויו ואיתקש אוכליו למנויו משמע בהדיא דטמא נפקא לן מאים לפי אכלו:

ואיתקש אוכליו למנויו. תימה לר"י א"כ מה מנויו פסלי בד' עבודות דהיינו שינוי בעלים אף אוכליו יפסלו בד' עבודות ובשאר קרבנות נמי יפסלו במנויו וי"ל דשלא למנויו אין זה שינוי בעלים דשינוי בעלים לא פסיל אלא בזריקה כגון שוחט או מקבל ומולין על מנת לזרוק לשם אחרים או זרק לשם אחרים אבל מקבל ומולין לשם אחרים כשר דמוכפר עליו נפקא לן ושלא למנויו היינו שוחט שלא למנויו ולא פסיל אלא בשחיטה דווקא כדכתיב תכוסו ודווקא בפסח ולא בשאר קרבנות וא"ת ונימא הואיל וגלי שלא לאוכליו בשחיטה ה"ה בשאר עבודות כדאי' בפ"ק דזבחים (ד' ז:) פסח שלא לשמו מזבח פסח שאר עבודות מנא לן הואיל וגלי גלי ואור"י דלא דמי כיון דגלי בכל הקרבנות דלא עלו לבעליהם לשם חובה וגבי פסח אשכחן פסול בחד מיניהו אין לנו לחלק: **שחטו** לטולין על מנת שיתכפרו בו ערלים. אם שחטו למנויו על מנת שיתכפרו בו שאינם אוכלין כגון חולה וזקן דאכילה לר"י דה"ל פליגי בשחטו לאוכליו על מנת שיתכפרו לכל מילי דהא לאוכליו ושלא לאוכליו דכשר היינו משוס דילפי' מלמולים ועערלים ודווקא בשחטו למולים ע"מ שיתכפרו ערלים פסל רב חסדא אבל מזרק לשם ערלים אפי' רב חסדא מודה דכשר דאין מחשבת אוכלין בזריקה דהא בכ"מ פשוט זה למסדר הש"ס בכולה שמעתי' ובריש זבחים (ד' ד.) דקאמר אשכחן שאר עבודות מנלן ומי תימא ילף מזביחה שכן פסולה שלא לשם אוכלין בפסח משמע דליכא מאן דפליג דאין מחשבת אוכלין בזריקה ועוד דרב אשי בהא אדרב חסדא וכפ' כילד צולין (ד' פח.) דתניא שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו פסח עצמו כשר ואדם יולא בו ידי חובתו לא גרסינן לזרוק דמו אלא ומזרק דמו ליכא מיקשי דלא אמר רב חסדא וכן יש במקלת ספרים וריב"א פי' דדווקא נקט על מנת שיתכפרו בו ערלים אבל אם לא חשב להתכפר אלא בשחיטה לזרוק להאכיל הכשר לערלים אפי' רב חסדא מודה דכשר דלא שייך בזריקה מחשבת פסול דאכילה אלא פסול דכפרה ובשחיטה דווקא אם חשב להאכיל שלא לאוכליו ולערלים פסול דשחיטה ודאי בעינן לשם בעלים הראויים לאוכלו לאוכלו אם לפי אכלו תכוסו והיינו דאין מחשבת אוכלין בזריקה:

רכ

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com